

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. II. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

determinans, quamvis non sit in potestate nostra ut detur ejus subiectum.

Jam quocunque in sensu accipiatur voluntas, consequentia, vel illatio adversari, quod omnis actus à voluntate profluens, sit eo ipso in nostra potestate, ac liber, est nulla; nam in primo sensu etiam antecedens est falsum: in secundo sensu negatur, quod omnis actus voluntatis, si non profluat ab ea, ut proximè expedita ad utrumque, sit liber: & in tertio negatur, quod voluntas ad omnem actum se liberè determinet. Quod si adversarius, ut videtur, velit, omnem actum à voluntate, quomodocunque profluentem, eo ipso esse liberum, manifestè contradicit definitionibus S. Pii V. & Gregorii XIII. citatis *num. 97*. Sed nec hæretici unquam negarunt, actus necessarios plurimos à voluntate produci: & tamen negarunt libertatem, atque ut eam negantes damnati sunt, nec tantum; quia nomen, sed; quia ipsam rem negarunt.

84. Respondet alius Lovaniensis, se, negando hanc definitionem, tantum illud docere, quod docent Thomistæ, dum ajunt, stantibus omnibus requisitis ad agendum (inter quæ etiam est prædeterminatio physica) non posse dari omisionem actus. Sed imprimis Thomistæ Recentiores nunc satis communiter negant, prædeterminationem se tenere ex parte actus primi, & dicunt, eam se tenere ex parte actus secundi, vel intermedii inter primum, & secundum: adeoque non volunt, prædeterminationem esse aliquid ex prærequisitis, sed tantum ex requisitis, de quibus vide *num. 82*. Dein Thomistæ definitionem nostram admittunt, & si ex hac impugnatur eorum prædeterminatio, non propterea negant eam definitionem: sed student ostendere, libertatem sic definitam stare cum sua prædeterminatione. Si quis tamen ex Thomistis definitionem hanc negaret, nostris rationibus efficaciter impugnari posset.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

85. **O**B. 1. Juxta Scripturas omnis actus voluntarius est imputabilis agentis: ergo etiam est liber. antec. prob. *Psal. 53. v. 8.* dicitur: *Voluntariè sacrificabo tibi*, quod S. Ambrosius. *l. 2. de fide c. 3.* explicat, ut significet idem, ac liberè, seu, ut ait, *in potestate habere, quæ vellet.* ad *Hebr. 10. v. 26.* *Voluntariè peccantibus.* 2. *Machab. 1. v. 3.* *Faciat is ejus voluntatem, corde magno, & animo volenti:* ergo &c. Similia in Scripturis occurrunt passim. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Ut advertit Suarez *in 1. 2. tr. 2. disp. 1. sect. 3. n. 25.* Gormaz *de act. hum. n. 276.* & alii, voluntarium ex perfectione cognitionis, seu perfectum, ordinariè in viatore est liberum: hinc duo ista vocabula sæpe à Scripturis, PP. & communi etiam modo loquendi, sumuntur pro eodem: adeoque non intelligitur quomodocunque, sed speciali modo voluntarium, seu liberum.

86. Ob. 2. ex SS. Patribus. S. Augustinus, *de natura, & gratia. c. 46.* cum sibi obje-

cisset illud Pelagii dictum: *Voluntatis enim arbitrio, ac deliberatione privatur, quidquid naturali necessitate confingitur.* respondet, absurdè hoc dici. Idem in *Enchiridio c. 105.* ait: *Aut voluntas non est, aut libera dicenda est.* & *l. 1. retract. c. 15.* ait: *Voluntas est animi motus cogente nullo: & ferme idem dicit de libero: ergo ad libertatem non requiritur absentia omnis necessitatis, etiam invincibilis, sed tantum absentia violentiæ, & coactionis.* Resp. dist. conf. ergo ad libertatem indifferentiæ, requisitam ad meritum, vel demeritum, non requiritur absentia omnis necessitatis invincibilis. neg. conf. ad libertatem tantum à coactione, peccato, vel miseria. conc. conf. Sanè S. Augustinus *n. 80.* & pluribus aliis locis, qui possent citari, nobiscum sentit, nec hoc loco sibi contradicit.

Unde, quod attinet ad primum textum, S. Aug. non hoc dicit, sed tantum, quod per absurdum sit dicere, quod non pertineat ad voluntatem id, quod hæc necessariò vult, vel necessariò non vult: exemplum autem ponit in DEO, qui non potest velle peccare, & necessariò non vult peccare: & in nobis, qui non possumus velle esse infelices, sed necessariò volumus esse felices: quis autem dicat, DEUM habere libertatem indifferentiæ ad nolitionem peccati, vel nos ad volitionem infelicitatis? Equidem videtur Pelagius, ibi loqui de voluntate libera libertate indifferentiæ: at S. Aug. non directè illi respondet; quia non est illi ibi controversia, an detur liberum arbitrium: sed, an possit quis vitare peccata, & bene vivere absque gratia Christi: quam gratiam si admittat Pelagius, sæpe ait S. Doctor, non fore ampliùs controversiam; nec negat absolute dictum Pelagii, sed tantum dicit: *Et hic nonnulla questio est*, scilicet, de qua libertate sit sermo, an de libertate indifferentiæ, an de libertate à miseria, & peccato, quam ibi præcipue negandam contendit S. August. in homine lapsio sine gratia DEI: & dein primum subjungit, per absurdum esse dicere, non spectare ad voluntatem actus, etiam naturaliter elicitos.

Secundus textus non ita habet, sed sic: *Postea in beatitudine verò sic erit, ut malè velle non possit homo, nec ideo libero carebit arbitrio: multò quippe liberius erit arbitrium, quod omnino non poterit servire peccato: neque enim culpanda est voluntas, aut voluntas non est, aut libera dicenda non est, quæ beati esse sic volumus, ut esse miseri non solum nolumus, sed nequaquam prorsus velle possimus:* ex quibus est manifestum, S. Doctorem non loqui de libertate indifferentiæ: sed de libertate à peccato.

87. Tertius textus, ut facile colliget, qui leget contextum, per terminum cogente vult significare necessitante, ut advertit Suarez. *in 1. 2. tr. 2. de voluntario disp. 1. sect. 3. n. 14.* nam S. Augustinus eodem loco. ait, sic etiam primos parentes nullo cogente, seu libera voluntate peccasse, à quibus utique non tantum violentia, sed etiam necessitas omnis absuit, ut ipsi adversarii non negant; cum fuerint in statu naturæ integræ. Et addit S. Pater, tentatorem fuasisse iis, non coegisse. Sic etiam hos terminos accipit S. Cyrillus. *Catechesi. 4. titulo de anima.* S. Irenæus *adversus hæreses lib. 4. c. 71.* & S. Bernardus *de gratia*

ita & libero arbitrio c. 3. ubi ait, voluntatem ideo beatitudine, aut miseria dignam esse; quia nulla cogitur necessitate; cum tamen c. 2. prae-
misset, omnem necessitatem excusare. Adde, quod S. Augustinus saepe duos hos terminos confundat: & hoc ipso libro retrahit, c. 9. sumit pro eodem, necessitare ad peccandum, & cogere ad peccandum, dum dicit: *Neminem natura sua cogit, ut peccet.* Certè natura ad nihil cogit (coactio enim est contra naturam) sed tantum aliquando necessitat. Unde, si negaretur tantum coactio ad peccatum, & non etiam necessitas, non satis negaretur. Ceterum, ut hic dicam, quod etiam ad sequentia referendum est, quando Patres videntur aliquid dicere contrarium, aut Scripturis, aut Conciliis, aut Pontificum definitionibus, aut etiam suis propriis alibi dictis, explicandi sunt modo optimo, quo possunt; hoc enim exigit debita illis reverentia. Si autem aliquis Sanctorum Patrum omnino non posset conciliari cum supradictis fidei regulis, esset deferendus. Hinc Alexander VIII. merito damnavit hanc propositionem 30. *ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolute potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.*

88. Dices. S. Augustinus l. de natura, & gratia. c. 46. dicit, in DEI voluntate esse non peccare, quamvis necessariò non peccet: item l. 5. de civ. DEI. c. 10. dicit, DEUM esse liberum, et si non possit velle malum, & bonum: ergo ad libertatem non requiritur potestas ad utrumque. Confirm. Idem S. Doctor l. 3. de libero arbitrio c. 3. ait: *Non enim posses aliud sentire esse in potestate nostra, nisi, quod, cum volumus, facimus:* sed, quod est in potestate nostra, est liberum: & quod necessariò volumus, etiam facimus, cum volumus: ergo etiam, quod necessariò volumus, est liberum.

Resp. esse utique in DEI voluntate non peccare, sed non in voluntate libera, libertate indifferentia, sed tantum libera, libertate à peccato. Ad alterum textum Resp. hunc sensum vix inveniri in eo capite: quidquid autem de hoc sit, facile dicitur, DEUM non esse liberum libertate indifferentia ad bonum, vel malum, sed tantum ad bonum, unum præ alio, vel etiam omissionem utriusque. Ad confir. dist. 2. partem minoris, quod necessariò volumus, facimus, cum volumus, & cum potestate nolendi, nego min. sine hac potestate, conc. min. & neg. conseq. debet enim in textu S. Doctoris necessariò subintelligi: *quod volumus cum potestate nolendi;* alias sibi, & doctrinæ Ecclesiasticæ contradiceret.

89. Obijcitur 3. S. Thomas in 2. dist. 25. quest. 1. art. 4. in corp. ait, *Liberum arbitrium dicitur ex eo, quod cogi non potest:* ergo libertati sola obest coactio. Confir. Idem Angelicus in 3. dist. 18. quest. 1. art. 2. ad 5. ait de libero arbitrio Christi, *Sietiam esset determinatum ad unum numero, sicut ad diligendum DEUM, quod non facere non potest, tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis, sive meriti; quia in illud non coactè, sed sponte tendit, & ita est actus sui dominus:* ergo libertati sufficit spontaneitas.

Resp. dist. conseq. Libertati obest sola, & omnis coactio, quam S. Thomas hic intelligit

om. conseq. sola coactio strictè dicta. neg. conseq. S. Doctor ibidem ad 1. dicit: *Quod libertas à necessitate est, quæ consequitur naturam potentia, & ideo per actus, & habitus variatur:* unde ibi coactionem sumit pro necessitate, imò etiam pro quovis impellente, non strictè necessitante, ut patet legenti contextum; cum ibi distinguat coactionem impellentem, & inducentem, atque dicat, hanc (scilicet motiva inducentia) posse minui, vel augeri, & in hoc sensu etiam libertatem posse minui, vel augeri: quod ibi erat primarium quæsitum.

90. Ad confirm. S. Doctor ibi prius respondet aliter, & ait, Christi Domini arbitrium liberum non fuisse determinatum ad unum, nisi secundum genus, scilicet ad bonum, cum impossibilitate mali: inde quidem etiam objecta verba ponit: sed quomodo potest esse dominus sui actus Christus, ut ibi ait, si tantum quomodo-
docunque sponte tendit: nam etiam bruta tendunt sponte? ergo debet subintelligi, quod sponte tendat, hoc est, cum magna inclinatione, seu, eliciat actum intensiorem, quam exigit determinatio: adeoque detur in Christo libertas, vel electio, intra duas species actuum amoris, vel inter ejusdem individuales actus (si intensio supponatur non mutare speciem) scilicet ad actus magis, vel minus intensos.

Certè S. Thomas apertè docet, etiam necessitatem, sine coactione strictè dicta, tollere libertatem; nam quest. 6. de malo (quæ est de electione humana) a. unico in corp. statim initio sic scribit: *Dicendum, quod quidam posuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate movetur ad aliquid eligendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogere-
tur; non enim omne necessarium est violentum, sed solum id, cujus principium est extra: unde & motus naturales inveniuntur aliqui necessarii, non tamen violenti; violentum enim repugnat naturali, sicut & voluntario; quia utriusque principium est intra, violenti autem principium est extra.* Hæc autem opinio est hæretica; tollit enim rationem meriti, & demeriti in humanis actibus; non enim videtur esse meritum, vel demeritorium, quod aliquis sic ex necessitate agit, quod vitare non possit. Hæc ibi S. Doctor, ubi ulterius ostendit, hanc opinionem etiam evertere omnia principia Ethices.

91. Obijcitur 4. Petrus prædeterminatus ad actionem, est liber ad agendum, & tamen non habet omnia prærequisita ad non agendum: ergo. prob. 2da pars antec. In tali casu Petrus non habet negationem prædeterminationis: hæc est prærequisita ad non agendum: ergo. Resp. Thomistæ, qui concedunt primam partem antec. negant secundam. ad prob. neg. min. dicuntque, negationem illam non esse prærequisitam, nec se tenere ex parte actus primi. Noltri e contra negant primam part. antec. quinam melius, non est hujus loci discutere. vide tractatu de DEO n. 448. Solum addo, sententiam de prædeterminatione non esse Catholicam in hoc sensu, quasi ab omnibus Catholicis deberet admitti, sicut nec in hoc sensu Catholica est sententia de scientia media: sed utramque tantum in hoc sensu, quod ab Ecclesia sit permessa doceri; unde male arguerent Calvinistæ: Catholici admittunt prædeterminationem physicam: sed hæc tollit libertatem: ergo, nam major, universaliter sumpta, est falsa: qui verò eam

eam admittunt, negant min. ex una autem propositione non potest inferri conclusio.

92. Ob. 5. Amor beatificus est liber, moralis, atque laudabilis: sed non procedit à potentia, ad utrumque expedita: ergo, prob. ma. si non est liber, tunc amor viæ est perfectior: hoc est absurdum: ergo. Confirm. Uterque amor tendit in idem objectum, uterque facit hominem perfectum, sanctum, & moraliter bonum: ergo, si unus est liber, etiam alter est liber. Resp. neg. 1. & 2. partem maj. & dist. 3. amor ille est laudabilis objectivè, conc. formaliter, seu proximè imputabiliter ad laudem, tanquam præmium meriti. neg. ma. & conc. min. neg. conseq. ad prob. neg. ma. si libertas est extrinseca actibus, prorsus non est perfectior amor viæ; quia prædicatum libertatis, quo deberet excellere, est ei extrinsecum: si autem libertas est intrinseca, tamen absolute est perfectior amor beatificus necessarius, tum; quia est magis voluntarius ob perfectiorem cognitionem ex num. 13. tum; quia est longè intensior: tum; quia est possessio DEI, & unio longè intimior &c. quæ prædicata longè superant prædicatum solum libertatis, etiam si sit intrinsecum.

93. Dixi supra, amorem patriæ esse objectivè laudabilem: hoc non aliud significat, quam, eum esse objectum conforme naturæ rationali ut tali: ex quo sequitur, quod ob illum Beatus possit laudari, sicut sol ob lucem: non autem esse formaliter laudabilem, in hoc sensu, quasi possit imputari Beato ad magnam, & novam laudem, quam ipse hoc actu sit meritis, & quidem proximè; nam radicaliter quidem, seu argutivè infertur, Beatum adhuc in via actus formaliter laudabiles elicuisse, & per eos laudem meritum fuisse; aliàs enim ad beatitudinem non fuisset admissus.

Si tamen per formalem laudabilitatem intelligatur tantum intrinseca bonitas, atque honestas actus, quatenus intrinsecè est tendentia in objectum ut honestum, & amplexio honestatis ut talis, hanc utique habet amor beatificus: & sub hac ratione magis est laudabilis, quam lux solis, vel tantum actus aliquis externus, qui est indifferens ad bonum, & malum. Ad confirm. dist. ant. Uterque amor tendit in idem objectum, & eodem modo, neg. ant. diverso modo, conc. ant. & neg. conf. Amor viæ tendit meritorie, dum datur potestas ad non tendendum: facit etiam sanctum meritorie, & non tantum, sicut gratia sanctificans, præsupponendo meritum: facit item imputabiliter bonum merendo &c. non ita amor beatificus: ergo, licet ille sit, non tamen iste debet esse liber.

ARTICULUS III.

An homo sit liber.

94. **L**iberum hominis arbitrium negant antiqui hæretici, atque etiam recentiores, Simon magus, Manichæi, Wicleffus, Lutherus, Calvinus, Bucerus, ac alii: quanquam postea Lutherus hæresin suam restrinxerit, atque admisit libertatem quoad actiones civiles, & politicas (quas vocavit

justitias carnis) sed non ad actiones bonas, & salutares: quem dein errorem etiam amplexus est Melancthon, & confessio Augustana, de quibus vide Tannerum tom. 2. disp. 2. quæst. 1. dub. 1. num. 10. At verò fides Catholica docet, dari in homine libertatem, tum ad actiones civiles, tum ad salutares, quamvis ad has debeat compleri per gratiam supernam.

95. Dico. De fide est, hominem esse liberum. Prob. Textus Scripturæ, Conciliorum, & Patrum à n. 77. allati, probant, libertatem in homine rationis compote dari, & quidem ad utroque actus: ergo, antec. facile patet eos textus expendenti; hinc in textum Ecclesiastici ibi citatum S. Aug. 1. de gratia. & lib. arbitrii, c. 2. sic ait: *Ecce apertissime videmus expressum liberum humane voluntatis arbitrium. Quid illud, quod tam multis locis omnia mandata sua custodiri, & fieri jubet DEUS? quomodo jubet, si non est liberum arbitrium?* Ratio etiam est clara; utrique enim actus, tam purè civiles, quam etiam supernaturales, prudenter, ut nemo negat, præcipiuntur, tam à DEO, quam à superioribus creatis: præmiantur actus boni, & puniuntur mali: laudantur homines propter illos, vituperantur propter istos: suadentur illi, dissuadentur illi, tum à DEO, tum à creaturis bonis: à malis vero, seu demonibus, incitantur homines ad mala: quod etiam imprudentissime fieret, si homo libere tentationi consentire non posset: ergo debet dari potestas libera ad eos actus faciendos. Si enim actus bonos necessariò facimus, quid laudis formalis, strictè dictæ, inde meremur? Si mala necessariò agimus, quid punimur, & præsertim ineffabilibus gehennæ tormentis? Si agere non possumus, quid omisso culpæ habet? Quæso, si DEUS puniret æternis flammis homines omnes, quod non fecissent miracula, quid cogitares? Et tamen eodem modo se haberet ad actus supernaturales juxta adversarios ille, qui eos non eliceret.

96. Longè aliter sentit S. August. n. 97. citatus. Audiatur idem de fide contra Manichæos c. 10. sic loquens. *Quis enim non clamat, stultum esse, præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præcipitur facere? & iniquum esse, eum damnare, cui non fuit potestas iusta complere? Et has injustitias, & iniquitates, miseri non intelligunt, DEO se ascribere. Audiatur iterum de duabus animabus contra Manichæos c. 11. Nec hi libri obscuri mihi scrutandi erant, unde discerem, neminem vituperatione, suppliciove dignum, qui, aut id velit, quod iustitia velle non prohibet, aut id non faciat, quod facere non potest. Nōne ista cantant, & in montibus pastores, & in theatris poëtæ, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & magistri in scholis, & antistes in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum.*

Omitto hic ex principiis Philosophicis multiplicem demonstrationem libertatis humane in ordine ad actus, saltem naturales, desumptam, tum ex sensu communi rotius generis humani, tum ex propria cujusvis experientia, & confessione: ex propositis præmiis, & poenis, præceptis, & prohibitionibus naturalibus, consiliis, exhortationibus, ex judicio indifferenti, necessariò in hunc finem à natura intento, ut homines deliberent, quid facere, seu ad quid se determi-